

PIESIEWICZ OD ZERA DO MILIONERA

unicef dla każdego dziecka

PASTA

TERAPEUTYCZNA

Życie w każdej porcji

unicef.pl/pst

witaminy A, B, C, E

kwas foliowy

proteiny

tłuszcze

wapń

żelazo

**URATUJ DZIECKO
PRZED GŁODEM**

**KOSZT SASZETKI
TO TYLKO 1,40 ZŁ**

Jerzy Domański MÓJ PRZEGLĄD

Mafia trzyma ich za gardło

Po wielu latach buty i pazerne zagarniania państwa dla siebie, czyli dla PiS, nadszedł czas rozliczeń. Czy może być coś gorszego dla wyborców prawicy niż to, co widzą po kolejnych odstonach afery Zondacrypto? PiS szło po władzę z hasłem oczyszczenia życia publicznego z afer i oszustw. A co zrobiło? Po dwóch kadencjach jego rządów mamy wysyp takich skandali, że wielokrotnie przebieżył ten, który był w Polsce wcześniej. Ludzie z największą nawet wyobraźnią nie mogli tego przewidzieć. Do tej pory to autorzy kryminałów łączyli w misternych intrygach świat polityki z kryminalistami i aferzystami. Czy teraz stracą zajęcie? Pewnie nie. Tyle że opowieści kryminalne mają teraz innych głośniejszych autorów. I to sporą grupę. Są wśród nich politycy, którzy brali kasę za załatwianie lub ochronę interesów przestępczych. Teraz będą zeznawać i opowiadać o kulisach. Mogą liczyć na wielką publiczność.

Ciągle poznajemy nowe pomysły tej zgrai na grabienie państwa, w poczuciu całkowitej bezkarności. W pakiecie jest nawet obietnica ułaskawienia sprawców przez prezydenta. I tu może być problem. Bo kandydatów do ułaskawienia codziennie przybywa. Nawrocki może być rekordzistą świata zarówno w wetowaniu ustaw, jak i w masowym ułaskawianiu przestępców ze swojego obozu politycznego.

Miał rację premier Tusk, gdy powiedział do opozycji: „Mafia trzyma was za gardło”. Od dziennikarzy bywających w Sejmie dowiaduję się, że w obozie prawicy widać panikę. Zaczyna do nich docierać, że takiej afery jeszcze w Polsce po wojnie nie było.

Często słyszę, że zwykły człowiek nie ma wiedzy o kryptowalutach i ta afera mało go obchodzi. Sporo w tym racji. PiS aferę Zondacrypto mogłoby politycznie przetrwać. Zwłaszcza że do tej pory niemrawa machina koalicji rządowej częściej udawała, że ściga przestępców, niż rzeczywiście deptała im po piętach.

W skutecznych rozliczeniach konsekwentnie przeszkadzała niemała część prokuratury, sądownictwa i służb. Sabotowano wszelkie wysiłki wymierzenia sprawiedliwości. Przez lata pozorowano pracę i czekano na powrót Ziobry i jego ekipy. Dotyczy to również afery Zondacrypto, która była pod jakimś szczególnym parasolem śledczych. Ten parasol został zwinięty. Pora więc na rozliczenie tych, którzy tak skutecznie blokowali śledztwa. Trzeba to zrobić, by ludzie nie musieli się lękać przestępców. I by nie musieli bezskutecznie, jak siostra zamordowanego Sylwestra Suszka, pukać do drzwi prokuratury. Aferę, która ma początek w tym mordzie, nie da się zakopać. Ci, którzy sięgali po te trefne pieniądze, mają czego się bać. Wiedzieli, że nie ma darmowych obiadów. I że bandyci nie robią prezentów. Jeśli płacili, to za współudział w przestępstwach.

BAKOWSKI

W NUMERZE

KRAJ

- 8 **Radosław Piesiewicz**
Od zera do milionera i za kratki
- 12 **Państwo budowane**
na kombatanckiej legendzie
- 15 **Nasza wspólna historia**
– rozmowa z prof. Stanisławem
Sławomirem Nicieją
- 19 **Wyszowski z Orderem Orła Białego**
Chamstwo i pogarda nagrodzone
- 24 **Polska pod napięciem**
Protesty przeciw centrom danych
- 27 **Wiatr zmienia wszystko**
Prąd popłynął z Bałtyku

TECHNOLOGIE

- 21 **Nierówna walka**
Cyfrowi oszuści na platformach Mety

OPINIE

- 28 **Krzysztof Janik**
Rok do wyborów

ZAGRANICA

- 30 **Cegielki pod chiński porządek**
BRICS a słabość Zachodu
- 34 **Koniec zauroczenia Trumpem**
Korespondencja z USA
- 38 **Następnego dnia świat**
był już zupełnie inny
25. rocznica zamachów z 11 września
- 42 **Stabilność bez perspektywy**
Korespondencja z Rzymu

KOŚCIÓŁ

- 46 **Handel ludźmi, przemoc i milczenie**
Ofiary Opus Dei

KULTURA

- 50 **Moja muzyka zaczęła się od szczerości**
– rozmowa z WalusiemKraksąKryzysem
- 54 **Culturalia**
- 66 **Gold Fish**
Alex Urban i mit złotej rybki

OBSERWACJE

- 56 **Zastrzyk intensywnych wrażeń i emocji**
Jacek Pałkiewicz: czym jest przygoda

SPORT

- 60 **Jubileusz chorzowskiej świątyni**
Ostał się tylko Kociół Czarownic

FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 **Jerzy Domański**
Mafia trzyma ich za gardło
- 33 **Jan Widacki**
Po wakacjach
- 45 **Andrzej Szahaj**
Wielki backlash
- 53 **Tomasz Jastrun**
Brać swoje i w krzaki
- 55 **Roman Kurkiewicz**
KryptoPolska poluje i korumpuje
- 59 **Wojciech Kuczok**
Kosmiczne bzdury

42

ZAGRANICA

STABILNOŚĆ BEZ PERSPEKTYWY

Korespondencja z Rzymu

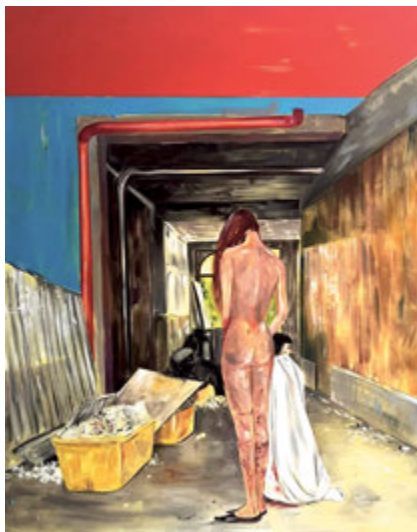
50

KULTURA

MOJA MUZYKA ZACZĘŁA SIĘ OD SZCZEROŚCI

– rozmowa WalusiemKraksąKryzysem

66

GALERIA

GOLD FISH

Alex Urban
i mit złotej rybki

Projekt okładki: Iza Mierzejewska

FOT. X.COM/RPIESIEWICZPKOL

Odradza się kult Rydza-Śmigłego

Odradzający się kult Rydza-Śmigłego wynika z głupoty, a zwłaszcza braku znajomości historii. Najwyraźniej miłośnicy marszałka zapomnieli o jego i rządu wstydlivej ucieczce do Rumunii. Kolejna kwestia to nierozwiązana sprawa zbrodni na Przełęczy Tucholskiej. Strona ukraińska obwinia Węgrów i Polaków o rozstrzelanie ok. 600 strzelców Siczy Karpackiej. Oczywiście nie twierdzą, że 600, jednak jakieś zdarzenia miały tam miejsce, a za rozkazem rozstrzelania miał stać (zdaniem strony ukraińskiej) Rydz-Śmigły. Uważam, że strona ukraińska przedstawia sytuację na swoją korzyść, ale sprawę należy wyjaśnić. Fani Śmigłego zapominają o jeszcze jednej kwestii – o bandyckim zamachu majowym tego marszałka, który jeździł na słynnej Kasztance. Rydz-Śmigły zamach jednoznacznie poparł, co jest ogromną skazą na jego zyciorysie.

Damian Paweł Strączyk

Manipulowanie informacją

Manipulacją można się posługiwać w sposób intencjonalny. Można napisać 10 zdań, każde będzie prawdziwe, a całość – fałszywa. To mogą być zdania wyrwane ze 100-zdaniowego kontekstu (Jerzy Topolski, „Wprowadzenie do historii”, Poznań 1998, s. 160). Na temat relacji polsko-niemieckich można napisać nawet 100-zdaniowy artykuł historyczny, każde zdanie będzie prawdziwe, a całość – teza główna – fałszywa. Dopiero 1 tys. zdań kontekstu może być wyważoną opinią.

Informacją nie powinno się manipulować. Trzeba mieć dobre intencje. Wprawdzie porzekadło mówi: „Nie ma tego złego, co by na dobre nie wyszło”, zła trzeba jednak unikać. Dobra nie można relatywizować (Władysław Tatarkiewicz, „O bezwzględności dobra”, Warszawa 1919).

Aleksander Dziurzyński

Kim jest Andrij Sadowy, mer Lwowa

Bardzo ciekawy artykuł. Ale uważajcie, bo za chwilę zostaniecie okrzyknięci tubą propagandową Kremla. Podejrzewam, że już przez niektórych jesteście tak postrzegani, ponieważ na waszych łamach pojawiają się materiały obiektywnie przedstawiające historię i teraźniejszość Ukrainy.

Włodzimierz Mytnik

Energia do ujarznienia

Przypominam, że Ziemia jest kulą. Jeśli kupujemy tony żelastwa w postaci czołgów, śmigłowców, rakiet itp., to gdzieś je wyprodukowano, zupełnie nie zwracając sobie głowy takimi ekologicznymi dylematami, jakie stawia się np. przed emerytką spod Pabianic. A im więcej kupujemy, tym mniej ta emerytka czuje się bezpiecznie.

I nie ma w Polsce polityka ani wojskowego, który byłby w stanie powiedzieć, ile jeszcze muszą nadymić kominy zza oceanu, by emerytka w Polsce poczuła się bezpiecznie.

A pewnie nie minie zbyt wiele czasu i dowie się ona, co jeszcze musi robić, by uratować Ziemię. Dowie się też, na co nasze państwo nie ma już pieniędzy albo na co, mimo obietnic, nie będzie miało. A te tony sprzętu zakupionego bez porządných analiz i fachowego doradztwa najprawdopodobniej będą miały w niedalekiej przyszłości jedynie wartość defiladową. Chyba że nasi politycy i co bardziej podnieceni wojskowi zechcą znowu wziąć udział w okupacji jakiegoś pustynnego kraju.

Michał Błaszczak

ZDJĘCIE TYGODNIA

Mija 105. rocznica urodzin Stanisława Lema, twórcy polskiej fantastyki naukowej, filozofa, futurysty i eseisty publikującego na naszych łamach w latach 2002-2006. Pisarz urodził się 13 sierpnia 1921 r. we Lwowie, ale jak sam twierdził, w akcie urodzenia wpisano 12 sierpnia, by uniknąć pecha.

Lem o PRZEGLĄDZIE

Regularnie czytam Wasz tygodnik i cenię go. „Przeegląd” jest pismem odważnym, wiarygodnym i pisze w nim wielu znakomitych autorów. (grudzień 2001)

Sejm nie dał rady odrzucić trzykrotnego weta prezydenta w sprawie ustawy o kryptowalutach. PiS i Konfederacja ciągle bronią przestępczych interesów, w których brali udział ich politycy.

Sejm powołał **Macieja Berka na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego**. Poparli go wszyscy posłowie koalicji rządzącej.

Ponad 345 tys. osób, które ukończyły 65 lat, ma łączne długie sięgające **11,8 mld zł**. Kredyty i zaległości wobec banków wynoszą 7,43 mld zł, a 4,36 mld zł to nieopłacone rachunki za prąd, gaz, czynsz, wodę, telefon itp.

Od 1 września w przedszkolach i szkołach podstawowych **obowiązuje zakaz smartfonów**. Obowiązkowa jest edukacja zdrowotna. Do klas IV-VI podstawówek wróciły zajęcia z przyrody. Zmiany są także w życiu uczniów poprzez wprowadzenie większej ilości warzyw i owoców.

Tylko 825 gmin, na prawie 2,5 tys., przyjęło plany ogólne. 638 gmin nie ogłosiło nawet projektów tych planów. Na tych obszarach nie będą możliwe inwestycje budowlane.

W ciągu pół roku do jednostek skarbowki wpłynęło ponad **45,5 tys.** materiałów sygnalnych, czyli donosów. O 20% więcej niż rok wcześniej. Ponad połowa zgłoszeń nie ma potwierdzenia w faktach (**Monday News**).

Fundacja Grand Press, kierowana przez Weronikę Mirowską,

przyznała **Medale Wolności Słowa**. Otrzymali je **siostra Małgorzata Chmielewska, Leszek Jażdżewski i Natalia Panczenko**.

Laureatami Nagrody Literackiej Gdynia zostali: **Piotr Paziński** za zbiór „Obstalunki” (Austeria), **Marcin Mokry** za tom poezji „Solarysz”, **Weronika Murek** za książkę „Urodziny” (Czarne) i **Elżbieta Sobolewska** za tłumaczenie z węgierskiego książki László Krasznahorkaiego „A świat trwa” (Czarne).

Krzysztof Stanowski, szef Kanału Zero, buduje się na wulgaryzmach. Za nazwanie urzędniczkę „obrzydlwym babskiem, głupim i wrednym, którą powinno się trzymać na rynku rozebraną do naga”, został upomniany przez powiązaną z PiS KRRiT. Taka kara to kpina. Kpiną nie są mandaty w wysokości 3 tys. zł, punkty karne i zatrzymanie mu prawa jazdy na trzy miesiące za jazdę 110 km/godz. w terenie zabudowanym (Odroważ, woj. świętokrzyskie). A jeszcze niedawno apelował do policji, że powinna się zająć „chorym popierdalaaniem na drogach”. No to się zajęła.

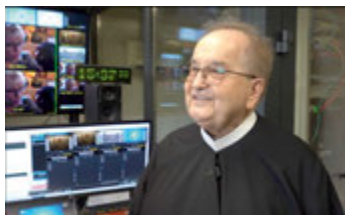
Islandia nie będzie się ubiegać o członkostwo w Unii Europejskiej. W referendum 52,8% mieszkańców opowiedziało się przeciw.

Najwyższy na świecie posąg Matki Boskiej, nazywany Matką Calej Azji, znajduje się w Batangas (Filipiny) i ma 98,15 m. W Europie najwyższa jest figura w Konotopiu mająca 55,6 m („Angora”).

PRZEBŁYSKI

Siedlecka ciągle na tropie

Ileż to lat minęło od dnia, gdy Joanna Siedlecka zaczęła polowanie na znanych ludzi kultury! Kto pił? I z kim? Co było na stole i ile? Tropiła ich z fanatycznym zapałem. Alfabet Siedleckiej to długa lista pisarzy, poetów, malarzy, ale też polityków. Co ich łączy? Nie zaprotestują, bo nie żyją. Zresztą wątpliwe, czy chciałoby im się reagować na toporne teksty jakiejś Siedleckiej. No bo co zrobić z pieczołowicie przez nią wygrzebaną listą homoseksualistów z otoczenia Jarosława Iwaszkiewicza? Nie było trzęsienia ziemi nawet po donosie na Czesława Miłosza, Marka Hłaskę i Edwarda Stachurę. Ani po lamencie nad Iosem Hani Lilpopówny, żony Iwaszkiewicza, matki jego córek i babci wnuków. U Siedleckiej „Hania płacze z bezsity”. Ale gdyby żyła i zobaczyła, co o niej J.S. napisała, to dopiero byłby płacz.

Wojenka między imperiami

Czy Tadeuszowi Rydzkowi udało się zbudować coś tak wielkiego, że może nosić dumną nazwę IMPERIUM?

Zazdrościli tak widzą dzieło toruńskiego redemptorysty. A że wielu jest krytyków Radia

Maryja, Telewizji Trwam i „Naszego Dziennika”, to doczekali się riposty. I broszury „Pokonać Goliata. Mechanizmy propagandy medialnych gigantów przeciw Radiu Maryja”, której autorami są prof. Janusz Kawecki, szef zespołu wspierania Radia Maryja, oraz pracujący dla Rydzki Małgorzata Rutkowska i Witold Ludwig. Cóż piszą? Jakież to imperium Rydzki przy Axel Springer Polska, Bauer Media Polska, TVN Warner Bros. czy Grupie Polsat Plus? Mizerota.

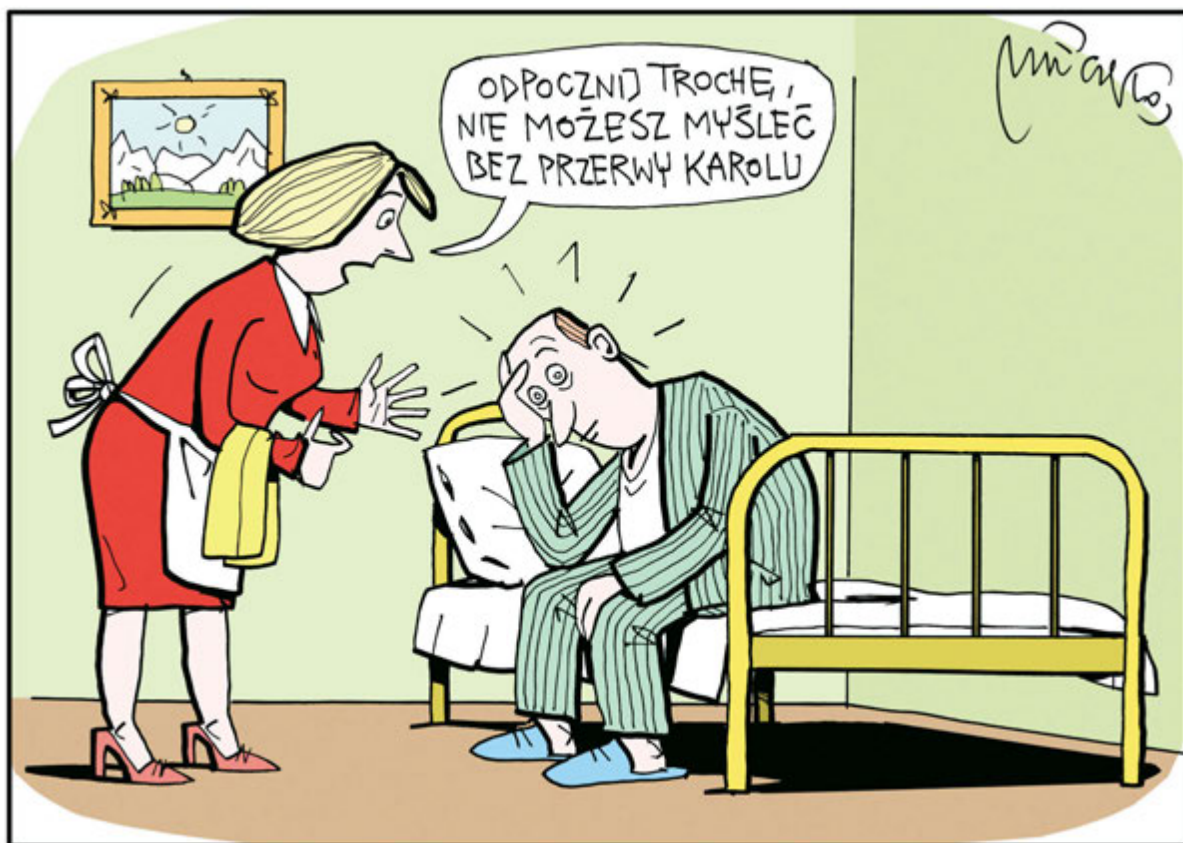
A kasa płynąca z budżetu państwa do mediów Rydzki? Nie raduje nas. Choć widzimy też, że najbardziej boli to te media, które doją nas na o wiele większą skalę. Tyle że robią to bardziej przebiegle od Rydzki.

Złodziejskie żniwa w ROD

Moda na rodzinne ogrody działkowe (ROD) nie słabnie. Chętnych na kawałek działeczki z altanką jest więcej niż wolnych miejsc w 4,5 tys. ogrodów, które gospodarują na 40 tys. ha.

Szczęśliwi posiadacze ogródków są w szczycie sezonu. Niestety, nie tylko oni. Żniwa mają złodzieje. Buszują po działkach i kradną wszystko. Najczęściej elektronarzędzia, kosiarki, sprzęt ogrodniczy, rowery i butle gazowe. Rekordziści mają na koncie po kilkadziesiąt włamań. Straty idą w dziesiątki tysięcy złotych. Zdarzają się też takie sytuacje jak w Darłowie, gdzie 38-letni złodziej zaczął od zjedzenia kiełbasy i wypicia ośmiu puszek piwa. Najedzony zabrał wkrętkę i uciekł. Był i taki złodziej, który schował się przed właścicielem za zasłonką. Oraz taki, który czekał z łupem na autobus.

PYTANIE TYGODNIA

Czy darmowa szkoła w Polsce to już fikcja?

DR PIOTR RYCIELSKI,
*Uniwersytet SWPS, Wydział
Psychologii w Warszawie*

Publiczny system edukacji z założenia ma niwelować nierówności społeczne i sprawiać, że dopłaty ze strony rodziców nie będą potrzebne – temu służą choćby bezpłatne podręczniki. Jednak prywatny rynek drogich korepetycji dzieli dzieci na te z zapleczem finansowym i te bez żadnego wsparcia. Również w niektórych klasach widać presję materialną: uczeń bez modnych rzeczy czuje się po prostu gorszy. Do tego dochodzi nakręcany przez dorosłych perfekcjonizm, nakazujący być pierwszym za wszelką cenę. Z ogólnopolskiej diagnozy pedagogicznej wynika wprost, że z roku na rok rośnie u uczniów poziom lęku i objawów depresyjnych powiązanych z presją na osiągnięcia. Rolą szkoły jest pokazywanie niematerialnych źródeł długofalowego dobrostanu, a nie napędzanie rywalizacji kosztem zdrowia psychicznego.

SYLWIA ŻMIJEWSKA-KWIRĘG,
Centrum Edukacji Obywatelskiej

Jako matka trójki dzieci mówię wprost: darmowa szkoła to nie fikcja. To, co system oferuje w ramach edukacji publicznej – łącznie z nieodpłatnymi podręcznikami w podstawówkach – wciąż gwarantuje bezpłatną naukę. Owszem, wyprawka kosztuje, ale to nie szkoła narzuca coroczną wymianę dobrych piórników czy kupowanie drogich gadżetów od influencerów – to mechanizm rynkowy. Prawdziwy problem leży w nierównościach wewnątrz publicznego systemu. Uczniowie z tego samego regionu dostają różną jakość kształcenia, m.in. przez braki kadrowe i rotację nauczycieli. Z kolei rynek korepetycji napędza lęk przed egzaminami i wyścig o miejsca w rankingach szkół. Zamiast pompowania komercyjnego rynku płatnych lekcji potrzeba rozwiązań organizacyjnych dla szkoły: czasu w planie, by nauczyciel mógł uczniowi z trudnościami pomóc w murach placówki.

PAWEŁ MROZEK,
założyciel Akcji Uczniowskiej

To dziś bardziej konstytucyjna fikcja niż rzeczywistość. Choć sama nauka teoretycznie nic nie kosztuje, płatna jest cała otoczka wokół edukacji. Widać to w składkach na radę rodziców, w drogich dojazdach wynikających z wykluczenia komunikacyjnego czy w braku wsparcia przy zakupie podręczników do szkół średnich. Najbardziej jaskrawym dowodem niewydolności systemu pozostaje rynek korepetycji, który stał się drugim, prywatnym obiegiem kształcenia. Rządzący nie powinni oszczędzać na dzieciach – tym bardziej że setki tysięcy najmłodszych żyje w skrajnym ubóstwie. Jako 21. gospodarka świata wciąż nie potrafimy zagwarantować uczniom równych szans ani ciepłych posiłków. Edukacja wymaga realnych nakładów z budżetu, a nie zrzucania kosztów na barki rodziców.

Rozmawiał Maciej Belowski